

**Η Πολιτεία των βράχων των
Μετεώρων
στο διάβα των αιώνων**

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ – ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Οι πρώτες μαρτυρίες ανάγουν την ίδρυση της μονής στο τέλος του 12ου αι., γύρω στα 1191-1192. Πιθανότατα ο πρώτος όσιος ερημίτης που κατοίκησε σε κάποια σπηλιά του βράχου λεγόταν Ιερεμίας. Εξακριβωμένες όμως μαρτυρίες υπάρχουν από τον 14ο αι. και μετά, στις οποίες ο Άγιος Στέφανος μνημονεύεται ως οργανωμένο κοινόβιο.
- Έτσι βέβαιοι κτήτορες του μοναστηριού αναφέρονται:
 - ο αρχιμανδρίτης όσιος Αντώνιος (πρώτο μισό του 15ου αι.), γιος Σέρβου ηγεμόνα και συγγενής από μητέρα με τη βυζαντινή οικογένεια των Καντακουζηνών,
 - ο ιερομόναχος όσιος Φιλόθεος από το Ρίζωμα Τρικάλων (μέσα του 16ου αι.).

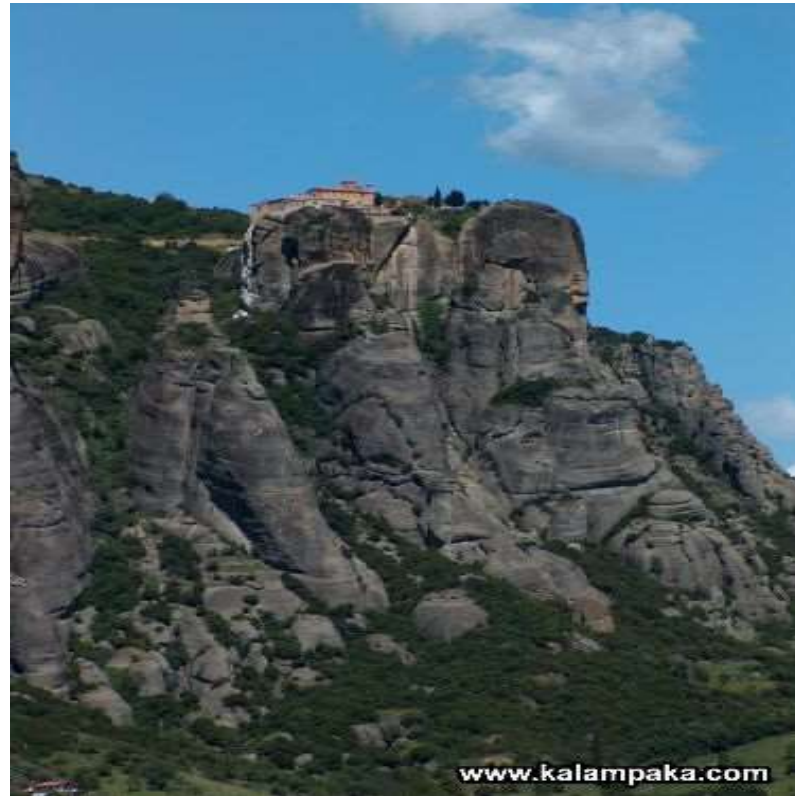
- Ο όσιος Φιλόθεος γύρω στα 1545 ξανάκτισε το παλιό μικρό καθολικό της μονής, τον ναό του Αγίου Στεφάνου. Έκτισε επίσης κελιά για τους μοναχούς και άλλα χρήσιμα οικοδομήματα.
- Στη διαδρομή της ιστορίας του το μοναστήρι δέχθηκε την υψηλή προστασία και τη βοήθεια ευγενών του Βυζαντίου, των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών και του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κων/πολης.

- Στα 1798 κτίστηκε το σημερινό επιβλητικό καθολικό προς τιμήν του Αγίου Χαραλάμπους, επί ηγουμένου της μονής Αμβροσίου. Όμως δυσμενή γεγονότα των πρώτων 50 χρόνων του 20ου αι. οδήγησαν το μοναστήρι σε οριστική σχεδόν διάλυση.
- Από το 1961 έγινε γυναικείο και άρχισε έτσι μια νέα λαμπρή περίοδος γι' αυτό.

ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Παλιά παράδοση συνδέει το μοναστήρι αυτό με τον γυναικείο μοναχισμό. Αργότερα ερημώθηκε και εγκαταλείφθηκε, ώσπου ξανακατοικήθηκε από μοναχούς. Μεγάλη δραστηριότητα (οικοδομική, πνευματική, κοινωνική κ.α.) ανέπτυξε στα μέσα του 19ου αι. ο Καλαμπακιώτης ηγούμενος του μοναστηριού Κωνστάντιος. Ιδιαίτερα σημαντική υπήρξε η προσφορά του στην παιδεία τα δύσκολα εκείνα χρόνια.
- Εδώ φυλάγονται σήμερα 154 χειρόγραφα, που εντάσσονται στο διάστημα από τον 11ο μέχρι τον 19ο αι. Πολλά απ' αυτά κοσμούνται με ωραίες και καλλιτεχνικές μικρογραφίες, ποικίλα έπιπλα και πολύχρωμα διακοσμητικά πρωτογράμματα.
- Πλούσια είναι και η συλλογή σπανίων παλιών βιβλίων (παλαιτύπων). Η καταγραφή τους πραγματοποιήθηκε από τις αδελφές της μονής. Καταμετρήθηκαν συνολικά 852 παλαίτυπα. Οι κατηγορίες στις οποίες κατανεμήθηκαν ήταν σε γενικές γραμμές: θεολογία, φιλολογία, λογοτεχνία, ιστορία, φιλοσοφία, νομική κ.α.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Την ύπαρξη του μοναστηριού απείλησαν κυρίως τα δυσάρεστα εθνικά συμβάντα του πρώτου μισού του 20ου αι.: επανειλημμένες απαλλοτριώσεις της μοναστηριακής περιουσίας για την αποκατάσταση των προσφύγων, οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, η μαύρη περίοδος της Κατοχής και ο Εμφύλιος.
- Όλα αυτά έφεραν το μοναστήρι στα πρόθυρα της διάλυσης, σε αρπαγή κειμηλίων και σε φθορά των κτιρίων του.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

- Η προσφορά του μοναστηριού στην τοπική κοινωνία σε θέματα παιδείας είναι πολύ σημαντική. Ο Καλαμπακιώτης ηγούμενος Κωνστάντιος με έξοδά του έκτισε (1850) την «Κωνσταντίο Σχολή» στην Καλαμπάκα και πρόσφερε μεγάλα χρηματικά ποσά για την ανέγερση σχολείου στα Τρίκαλα.
- Στο μοναστήρι αυτό κατέφυγε ο διάσημος ιεράρχης και ελληνοδιδάσκαλος Δωροθέος Σχολάριος (1812-1888) από τον Αμάραντο Καλαμπάκας, για να μορφωθεί.
- Αλλά και πρόσφατα, στη δεκαετία του 1970, λειτούργησε εδώ με επιτυχία Ορφανοτροφείο- Δημοτικό Σχολείο Θηλέων με δασκάλες μοναχές του μοναστηριού.

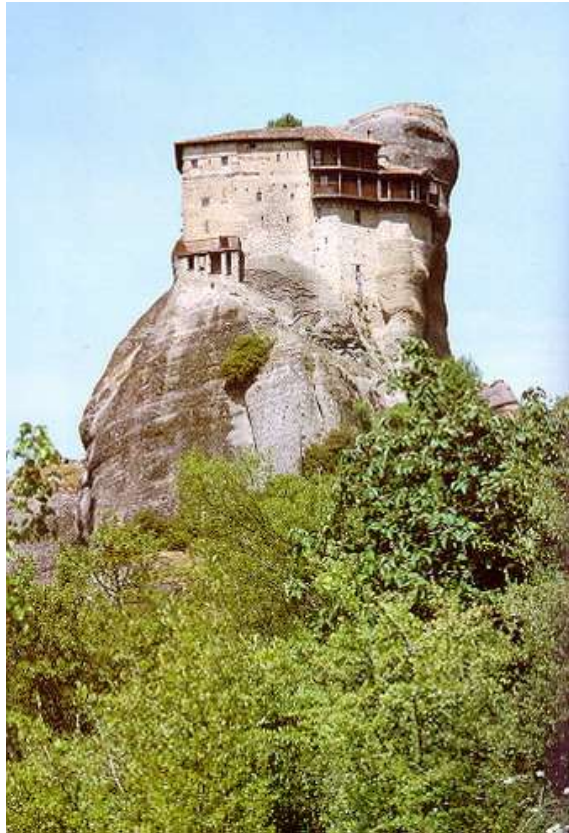

Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Αναπαυσά

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Η Μονή του Αγίου Νικολάου Αναπαυσά οφείλει την ονομασία της, πιθανότατα, σε κάποιον παλαιό κτήτορά της, πού θα πρέπει να τοποθετηθεί χρονικά στον ιδ΄ αιώνα, μαζί με τις απαρχές της μοναστικής ζωής πάνω στον βράχο αυτόν.
- Το μοναστήρι όμως ανακαινίστηκε ριζικά κατά τήν πρώτη δεκαετία του ιζ΄ αιώνα από τον μητροπολίτη Λαρίσης άγιο Διονύσιο τον Ελεήμονα (†28 Μαρτίου 1510) και τον έξαρχο Σταγών ιεροδιάκονο Νικάνορα (†1521/22). Και οι δύο εικονίζονται ως μοναχοί στον εσωνάρθηκα (λιτή) της Μονής.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Τον Οκτώβριο του 1527, σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή, ο περίφημος Κρητικός ζωγράφος Θεοφάνης Στρελίτζας έχει αποπερατώσει την τοιχογράφηση του καθολικού της Μονής. Η τοιχογράφηση αυτή αποτελεί το παλαιότερο επώνυμο έργο του μεγάλου καλλιτέχνη και αρχηγέτη της Κρητικής Σχολής και έχει όλες τις αρετές και την υψηλή ποιότητα της ανεπανάληπτης τέχνης του.
- Το Μοναστήρι αυτό, ανακαινισμένο παραδοσιακά και περιποιημένο, λειτουργεί ως ανδρώα Μονή.

Η ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΑ ΤΟΥ ΒΡΑΧΟΥ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

- Ο βράχος πάνω στον οποίο χτίστηκε το μοναστήρι είναι πολύ μικρός σε έκταση και στενόχωρος στο πλάτωμα της κορυφής του.
- Αυτό επηρέασε την κατασκευή των κτιρίων της μονής, που αναγκαστικά δεν μπόρεσε να αναπτυχθεί σε έκταση.
- Έτσι ως τελική λύση χρησιμοποιήθηκαν τα αλληπάλληλα πατώματα και η συγκρότηση της μονής έγινε σε 3 ορόφους.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

- Το καθολικό της μονής, ο ναός του Αγίου Νικολάου, καλύπτει ολόκληρο τον δεύτερο όροφο.
- Έχει μικρό τρούλο στο κέντρο της στέγης, σκοτεινό και χωρίς παράθυρα, αφού έπρεπε να χτιστεί επάνω ο τρίτος όροφος.
- Πριν από το ναό υπάρχει νάρθηκας, που είναι πιο ευρύχωρος από τον κυρίως ναό.

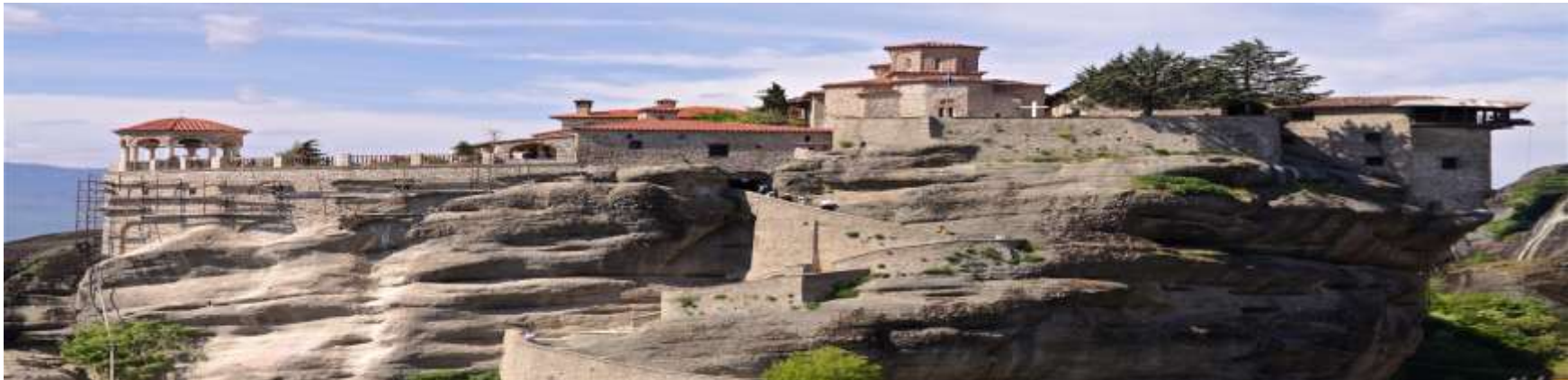

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ

Ι.ΜΟΝΗ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ

- Είναι αντρικό μοναστήρι στα Μετέωρα, στην κορυφή απότομου βράχου.
- Είναι ένα από τα έξι που συνεχίζουν να είναι ενεργά στα Μετέωρα, τα οποία από το 1988 συμπεριλαμβάνονται στα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Η μονή δημιουργήθηκε στις αρχές του 16ου αιώνα, αλλά το όνομά της πήρε από τον ασκητή Βαρλαάμ, ο οποίος εγκαταστάθηκε στον βράχο τον 14ο αιώνα. Είναι γνωστή για το σημαντικό αρχείο που διατηρεί.
- Η μονή οργανώθηκε από τους αδελφούς Νεκτάριο και Θεοφάνη, τους λεγόμενους Αψαράδες, από την Ήπειρο στις αρχές του 16ου αιώνα. Το 1518 ανακαίνισαν το παρεκκλήσι των Τριών Ιεραρχών, το οποίο είχε κτίσει ο Βαρλαάμ.
- Το 1536 κτίστηκε ο πύργος του Βριζονίου. Το μοναστήρι γνώρισε οικονομική ανάπτυξη και πνευματική άνθηση.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Το καθολικό της μονής, αφιερωμένο στους Άγιους Πάντες, είναι σταυροειδής εγγεγραμμένος ναός αθωνίτικου τύπου και χρονολογείται από το 1541. Η αγιογράφησης του έγινε σε τρεις φάσεις.
- Οι παλαιότερες αγιογραφίες φιλοτεχνήθηκαν από τον Φράγκο Κατελάνο το 1548. Η δεύτερη φάση χρονολογείται από το 1566 και είναι έργο των αγιογράφων Γεώργιος και Φράγκος Κονταρής.
- Οι πιο πρόσφατες αγιογραφίες χρονολογούνται από το 1780 και 1782, σύμφωνα με κτητορική επιγραφή, αλλά πιθανότατα ήταν μικρής κλίμακας επεμβάσεις.

Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΒΡΑΧΟΥ

- Από το 1350 και μετά η ανάβαση στο μοναστήρι γινόταν με ξύλινες σκάλες, που είχαν 25 περίπου βαθμίδες η καθεμία.
- Από τη βόρεια πλευρά της μονής κρέμονταν με πασσάλους από τον βράχο και δημιουργούσαν ένα κενό μεταξύ τους.
- Οι μοναχοί ήταν αναγκασμένοι να πηδούν από τη μία σκάλα στην άλλη με κίνδυνο πολλές φορές να χάσουν ακόμη και τη ζωή τους. Η δυσκολία αυτή υπήρχε λόγω της ιδιομορφίας και της μορφολογίας των βράχων.
- Υπήρχαν περίπου 4 με 5 σκάλες με μέγιστο αριθμό 95 βαθμίδων.

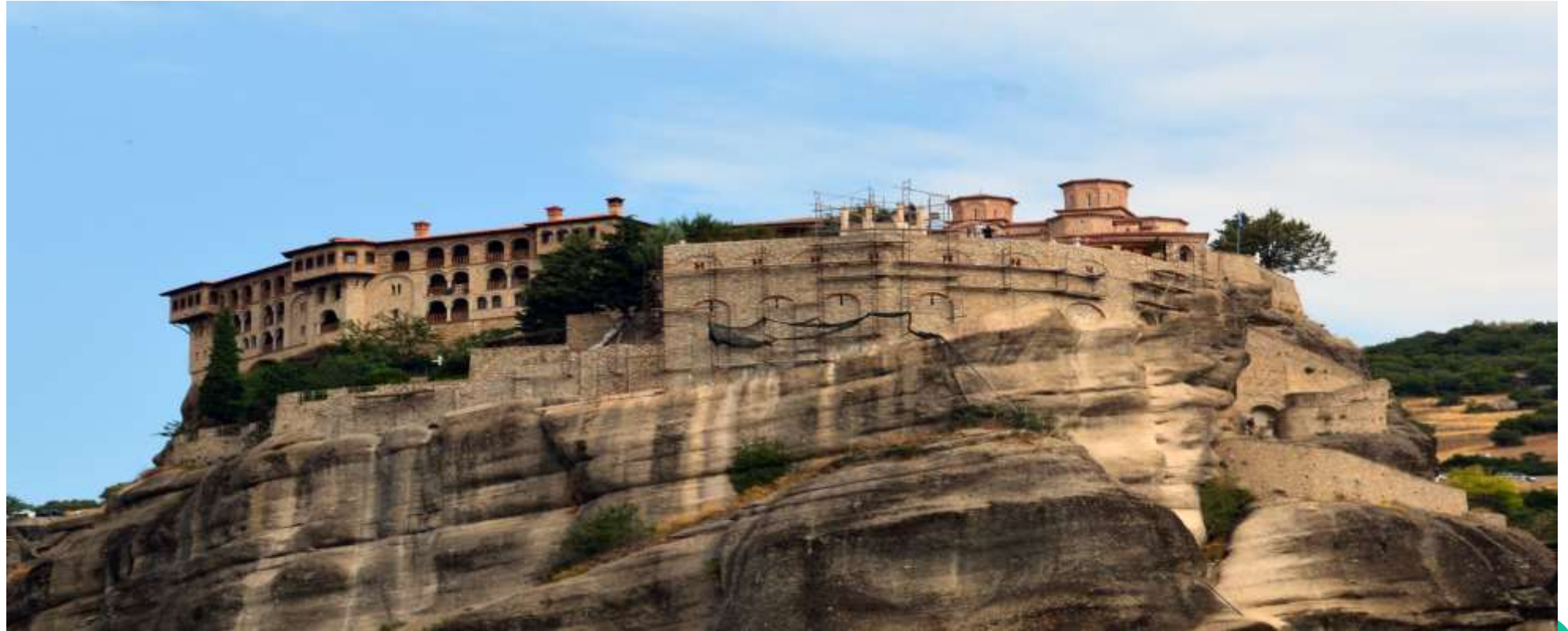

Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΒΡΑΧΟΥ

- Το 1517/1518 αναρριχήθηκαν οι κτήτορες που έκτισαν -όπως είπαμε και στην προηγούμενη ερώτηση- τον πύργο της μονής. Μετά η ανέλκυση των μοναχών και των υλικών γινόταν με χειροκίνητο βριζόνι (δίχτυ).
- Από τις αρχές του 19ου αιώνα δημιουργήθηκαν λαξευτές σκάλες στον βράχο με ενδιάμεση γέφυρα, οι οποίες δέχτηκαν πολλές μετατροπές.
- Σήμερα η ανέλκυση πραγμάτων γίνεται με ηλεκτρισμό.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Την εποχή των αγίων κτητόρων, Θεοφάνη και Νεκταρίου, και σε όλη τη διάρκεια του 16ου αιώνα κατοικούσαν στη μονή 35 περίπου μοναχοί. Από το 17ο αιώνα και μετά αρχίζει η παρακμή και κρατάει μέχρι το 1961. Τότε ανέβηκε στον βράχο η μοναστική αδελφότητα με ηγούμενο τον σημερινό μητροπολίτη Πειραιώς Καλλίνικο.
- Σήμερα η μοναστική αδελφότητα αποτελείται από επτά (7) μοναχούς.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

- Το μοναστήρι συμβάλλει αποφασιστικά στο να διατηρηθεί η ορθόδοξη παράδοση και ο βυζαντινός πολιτισμός.
- Διάφορα έργα συντηρούνται, εκτίθενται και φυλάσσονται σε ειδικά ανακαινισμένους χώρους, μέσα σε προθήκες και σε κατάλληλες συνθήκες θερμοκρασίας και υγρασίας.
- Ένα παράδειγμα φύλαξης μίας μεγάλης αξίας βυζαντινής φορητής εικόνας είναι το παρακάτω: Η εικόνα είναι αμφιπρόσωπη, έχει δηλαδή δύο όψεις. Στη μία όψη υπάρχει η Σταύρωση του Χριστού, έργο του 14ου αιώνα, και στην άλλη όψη υπάρχει η Κοίμηση της Θεοτόκου, που είναι μεταγενέστερη του 16ου αιώνα (διά χειρός Θεοφάνους του Κρητός).

- Είναι δωρεά του αυτοκράτορα του Βυζαντίου Ιωάννη Καντακουζηνού, της συζύγου του Θεοδώρας και των παιδιών τους. Το ιερό αυτό κειμήλιο ανήκει στον ιερό ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Καλαμπάκας. Τα τελευταία χρόνια έχει πέσει «θύμα» κλοπής δύο φορές. Ευτυχώς βρέθηκε, αλλά χωρισμένη σε δύο εικόνες, και σήμερα για λόγους ασφαλείας φυλάγεται στο μοναστήρι μας.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

- Στο Ιερό βήμα των Αγίων Πάντων φυλάγονται ως πολύτιμος θησαυρός της Ορθοδοξίας πολλά λείψανα Αγίων, που ευωδιάζουν και ευφραίνουν τους πιστούς.
- Μεταξύ άλλων είναι οι κάρες των οσίων κτητόρων και του νεομάρτυρος Νικολάου του εκ Μετσόβου και κομμάτια από τα λείψανα του Ιερού Χρυσοστόμου, του Τιμίου Προδρόμου, της Αγίας Παρασκευής και της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριας.

ΜΟΝΗ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Η Μονή Αγίας Τριάδας είναι ελληνορθόδοξο μοναστήρι στα Μετέωρα, στην κεντρική Ελλάδα.
- Είναι ένα από τα έξι που συνεχίζουν να είναι ενεργά στα Μετέωρα, τα οποία από το 1988 συμπεριλαμβάνονται στα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Σύμφωνα με την τοπική παράδοση, η μονή της Αγίας Τριάδας κτίστηκε από τον μοναχό Δομήτιο το 1438.
- Το καθολικό της μονής, σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή, κτίστηκε το 1475-76.
- Η αγιογράφηση του ναού ξεκίνησε το 1741.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Το καθολικό της μονής είναι του σταυροειδούς εγγεγραμμένου τύπου με τρούλο ο οποίος υποστηρίζεται από δύο κολώνες.
- Κατασκευάστηκε τον 15ο αιώνα και αγιογραφήθηκε το 1741.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Ο ευρύς εσωνάρθηκας με τη θολωτή οροφή κτίστηκε το 1689 και αγιογραφήθηκε το 1692.
- Το παρεκκλήσι του Αγίου Ιωάννη του Βαπτιστή, λαξευμένο στο βράχο, περιέχει τοιχογραφίες του 1682.

ΜΟΝΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΕΤΕΩΡΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Το μοναστήρι, που είναι σκαρφαλωμένο πάνω σε επιβλητικό βράχο, είναι το παλαιότερο, το μεγαλύτερο και το πιο σπουδαίο από τα σωζόμενα μέχρι σήμερα μοναστήρια των Μετεώρων.
- Ιδρύθηκε λίγο πριν από τα μέσα του 14ου αι. από έναν λόγιο και αγιορείτη μοναχό, τον όσιο Αθανάσιο τον Μετεωρίτη.
- Στην αρχή ο όσιος έκτισε στον βράχο ναό της Θεομήτορος, στην οποία αφιέρωσε και το μοναστήρι .

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Έκτισε και κελιά για την εξυπηρέτηση των μοναχών που άρχισαν να συρρέουν εκεί.
- Αργότερα έκτισε άλλον ναό προς τιμήν της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χριστού, ο οποίος αποτέλεσε το καθολικό του μοναστηριού και έδωσε από τότε την οριστική ονομασία σ' αυτό.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Στα μέσα του 16ου αι. το μοναστήρι γνώρισε ιδιαίτερη ακμή και άνθηση.
- Είχε προικισθεί με αυτοκρατορικές και ηγεμονικές χορηγίες και υπερτερούσε από τα υπόλοιπα μετεωρίτικα μοναστήρια.
- Στα 1544-1545 κτίστηκε ο σημερινός μεγαλοπρεπής κυρίως ναός και ο νάρθηκας του επιβλητικού καθολικού.
- Λίγο αργότερα κτίστηκαν η τράπεζα, το μαγειρείο, το νοσοκομείο-γηροκομείο, ο πύργος και μικρά παρεκκλήσια και σκάλες ανόδου από τον πύργο και πάνω.

ΟΙ ΚΤΙΤΟΡΕΣ

- Ο όσιος Αθανάσιος ο Μετεωρίτης γεννήθηκε το 1302 στην Υπάτη (τότε Νέα Πάτρα).
- Από τους ψηλούς και απότομους βράχους διάλεξε ως τόπο ασκήσεως μια έκταση περίπου 50 στρεμμάτων, τον «Πλατύ Λίθο» ή «Πλατύλιθο», που ο ίδιος τον ονόμασε «Μεγάλο Μετέωρο».
- Από τότε η ονομασία αυτή καθιερώθηκε, διατηρήθηκε, γενικεύτηκε στο σύνολο των μοναστηριών και βράχων και ξεπέρασε πολύ τα όρια της Ελλάδας.
- Στον ακούραστο αυτό πνευματικό άνδρα οφείλεται επίσης το κοινοβιακό σύστημα, καθώς και ο αρχαιότερος έγγραφος Κανονισμός των μετεωρίτικων μοναστηριών.

ΟΙ ΚΤΙΤΟΡΕΣ

- Η αγιασμένη προσωπικότητα του Αθανασίου διακρινόταν για την ασκητικότητα, την ησυχαστική διάθεση, την οργανοτικότητα, το χάρισμα να θαυματοουργεί και να προλέγει τα μέλλοντα και κυρίως για το ταπεινό του φρόνημα.
- Στην ταπείνωσή του αυτή οφείλεται ίσως και το γεγονός ότι ο ίδιος δεν άφησε γραπτά κείμενα, αν και διέθετε την απαραίτητη παιδεία και τις απαιτούμενες γνώσεις.
- Παρέμεινε σε όλη του την ζωή απλός μοναχός μέχρι που πέθανε ειρηνικά το 1380, σε ηλικία 78 χρόνων.

ΟΙ ΚΤΙΤΟΡΕΣ

- Ο όσιος Ιωάσαφ γεννήθηκε γύρω στα 1349-1350 και ήταν γιος του Ελληνοσέρβου βασιλιά Θεσσαλίας και Ηπείρου, με έδρα τα Τρίκαλα, Συμεών Ούρεση Παλαιολόγου, ο οποίος πέθανε το 1370.
- Έτσι ο Ιωάννης πήρε την εξουσία. Γρήγορα όμως την απαρνήθηκε και αντάλλαξε την πολυτελή βασιλική πορφύρα με το φτωχό τριβώνιο του μοναχού.
- Ήρθε στο μοναστήρι στις αρχές του 1373,έγινε μοναχός και μετονομάστηκε σε Ιωάσαφ. Ήταν τότε 22 χρόνων.
- Η αγιασμένη προσωπικότητα του Ιωάσαφ διακρινόταν για τη γλυκύτητα, τη φιλανθρωπία, την πραότητα, την ησυχαστική διάθεση και για την εξυπνάδα του. Πέθανε πιθανότητα γύρω στα 1422-1423.

ΜΟΝΑΧΟΙ- ΗΓΟΥΜΕΝΟΙ ΜΕ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΔΡΑΣΗ

- Οι δύο κτήτορες του μοναστηριού, Αθανάσιος και Ιωάσαφ, παρέμειναν μέχρι το τέλος της ζωής τους απλοί μοναχοί. Γύρω τους όμως μαζεύτηκαν κι άλλοι.
- Στα χρόνια της ακμής του μοναστήρι αριθμούσε 300 περίπου μοναχούς και αποτελούσε έτσι μια πνευματική κυψέλη.
- Αργότερα ο αριθμός των μοναχών ελαττώθηκε και σήμερα, δυστυχώς, υπάρχουν σ' αυτό μόνον 3 μοναχοί.
- Ηγούμενος είναι ο αρχιμανδρίτης Αθανάσιος Αναστασίου, που έχει αναπτύξει μεγάλη ανακαινιστική, οικοδομική και φιλανθρωπική δραστηριότητα.

ΜΟΝΑΧΟΙ- ΗΓΟΥΜΕΝΟΙ ΜΕ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΔΡΑΣΗ

- Εκτός από τους δύο κτήτορες, στο σπουδαίο έργο των οποίων αναφερθήκαμε προηγουμένως, μεταξύ των άλλων ηγουμένων ξεχωρίζουν για τη δράση τους :
- Α) Ο ιερομόναχος Συμεών, επί ηγουμενίας του οποίου το 1552 αγιογραφήθηκε ο κυρίως ναός και κτίστηκε η τράπεζα του μοναστηριού.
- Β) Ο ιερομόναχος Παρθένιος Ορφίδης, (τέλη 18^{ου} – αρχές 19^{ου} αι.). Σε επιγραφές αναφέρεται ως ανακαινιστής και δωρητής εικόνων. Στις ημέρες του αναγέρθηκε (1789) το παρεκκλήσι των Αγίων Κων/νου και Ελένης και κατασκευάστηκε το 1791 το αριστουργηματικό ξυλόγλυπτο επιχρυσωμένο τέμπλο του κυρίως ναού του καθολικού της μονής.
- Γ) Τέλος ο λόγιος και πολυπράγμονας ιερομόναχος Πολύκαρπος Ραμμίδης (τέλη του 19^{ου} αι.), συγγραφέας (1882) της πρώτης γενικής ιστορίας των μετεωρίτικων μοναστηριών.

ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΚΑΙ Η ΑΓΙΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΟΥ

- Το καθολικό του μοναστηριού είναι αφιερωμένο στη Μεταμόρφωση του Κυρίου και έγινε σε 3 φάσεις .
- Αρχικά το ιερό του σημερινού καθολικού αντιπροσώπευε τον πρώτο ναό της μονής, που έκτισε στα μέσα του 14^{ου} αι. ο όσιος Αθανάσιος ο Μετεωρίτης.

- Αργότερα στα 1387-1388 ο δεύτερος κτήτορας της μονής όσιος Ιωάσαφ τον επεξετέινε και τον ξανάχτισε. Γι αυτό, αφού τότε ήταν καθολικό, έχει την μορφή μικρού ανεξάρτητου ναού, που ανήκει στον τύπο του σταυροειδούς δικιόνιου εγγεγραμμένου με τρούλο.
- Αγιογραφήθηκε το 1483 και οι τοιχογραφίες του καλύπτουν θεματικά τον πλήρη σχεδόν αγιογραφικό και δογματικό κύκλο ενός κανονικού ναού. Από τις τοιχογραφίες του ξεχωρίζουν : ο Χριστός ως Παντοκράτορας, οι 3 Ιεράρχες, η Παναγία ένθρονη, στρατιωτικοί Άγιοι, οι κτήτορες του μοναστηριού και σκηνές από το Δωδεκάορτο και τα Πάθη του Χριστού.

- Τέλος στα 1544-1545 ανηγέρθησαν ο μεγαλοπρεπής κυρίως ναός και ο νάρθηκας του σημερινού επιβλητικού καθολικού της μονής.
- Οι πιο χαρακτηριστικές τοιχογραφίες του κυρίως ναού είναι : ο Παντοκράτορας, η Μεταμόρφωση, η Ανάσταση του Λαζάρου, η Βαϊφόρος, ο Μυστικός Δείπνος, η Κάθοδος στον Άδη, οι εμφανίσεις του Χριστού μετά την Ανάστασή Του, η Κοίμηση της Θεοτόκου, η Ύψωση του Τιμίου Σταυρού, η Αναστήλωση των Εικόνων και φυσικά οι κτήτορες Αθανάσιος και Ιωάσαφ.

- Δεν είναι γνωστός ο αγιογράφος όλων αυτών των ανυπέρβλητων τοιχογραφιών, αφού δεν μας παρέδωσε το όνομά του. Πρέπει όμως να ανήκει στην Κρητική Σχολή.
- Έτσι οι τοιχογραφίες αυτές έχουν αποδοθεί στον μεγάλο Κρητικό ζωγράφο Θεοφάνη ή σε συνεργείο μαθητών του ή τέλος, στον αγιογράφο της Μονής Δουσίκου Τζώρτζη.
- Εντυπωσιάζουν με την λάμψη, την ποικιλία των χρωμάτων και την τελειότητα της εκτέλεσής τους.

ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

- Μεγάλη σπουδαιότητα έχουν και προκαλούν τον θαυμασμό των επισκεπτών και οι φορητές εικόνες του μοναστηριού.
 - Στον ναό στα δύο ξυλόγλυπτα προσκυνητάρια, που στηρίζονται στους κίονες, υπάρχουν η Παναγία στα δεξιά και ο Άγιος Νικόλαος στα αριστερά (14^{ος}-15^{ος} αι.).
Οι εικόνες του τέμπλου είναι λίγο νεότερες και ανήκουν χρονολογικά σε διάφορες εποχές (16^{ος}-19^{ος} αι.).
Ξεχωρίζουν για την τέχνη και την παλαιότητά τους οι εικόνες του Χριστού (16^{ος} αι.), της Παναγίας Βρεφοκρατούσας (16^{ος} αι.), του Τιμίου Προδρόμου, της Παναγίας με τον Χριστό Αμάραντον του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και των Αρχαγγέλων.
Ενδιαφέρουσες επίσης είναι οι εικόνες των δύο μπροστινών ξυλόγλυπτων προσκυνηταρίων κοντά στην είσοδο του ναού. Αριστερά είναι οι κτήτορες της μονής και δεξιά η Μεταμόρφωση του Σωτήρος.

ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

- Μεγάλης σπουδαιότητας όμως είναι και οι φορητές εικόνες του μουσείου της μονής. Ξεχωρίζουν δύο περίφημες εικόνες που δώρισε στο μοναστήρι η Μαρία Παλαιολογίνα, αδελφή του δεύτερου κτήτορα της μονής Ιωάσαφ. Στη μια εικονίζεται η Παναγία στο κέντρο, που πλαισιώνεται από 14 προτομές αγίων. Η άλλη εικόνα είναι η Ψηλάφιση του Θωμά.
Και στις δύο εικόνες εικονίζεται η Μαρία Παλαιολογίνα. Η δωρεά προς το μοναστήρι πρέπει να έγινε ανάμεσα στα χρόνια 1372 και 1384.
Άλλες φορητές εικόνες μεγάλης αξίας είναι : ένα δίπτυχο του 14ου αι. με την Παναγία Θρηνούσα και τον Χριστό ως Άκρα Ταπείνωση, μια σειρά 12 εικόνων του 16ου αι. με τους αγίους του μηνολογίου και τέλος οι εικόνες του Δωδεκάορτου (κι αυτές του 16ου αι.).
Όλες οι εικόνες δημιουργούν στους Χριστιανούς προσκυνητές συναισθήματα κατανύξεως, ενώ οι αδιάφοροι ή οι αλλόθρησκοι μένουν εκστατικοί μπροστά στην επιβλητικότητά τους.

ΑΛΛΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

- Στο κτιριακό συγκρότημα του μοναστηριού, εκτός από το καθολικό, ξεχωρίζουν ακόμα :

Το ασκηταριό του πρώτου ιδρυτή της μονής οσίου Αθανασίου του Μετεωρίτη. Είναι ένα μικρό κτίσμα χωμένο κυριολεκτικά στον βράχο, αριστερά καθώς ανεβαίνουμε τη σκάλα, λίγο πριν από την είσοδο της μονής.

- Η εστία . Πρόκειται για θολωτό κτίσμα με τεράστια πυροστιά πάνω στην οποία, με τη βοήθεια βαρούλκου, τοποθετούσαν το μεγάλο καζάνι για το μαγείρεμα του φαγητού.
- Η παλιά τράπεζα (1557), αξιόλογο αρχιτεκτονικό δημιούργημα. Έχει μήκος 35 και πλάτος 12 μέτρων. Πάνω σε 5 κίονες στηρίζεται η οροφή της, που έχει μονούς και διπλούς θόλους. Στην κόγχη δεσπόζει η μορφή της Παναγίας εν μέσω των Αρχαγγέλων Γαβριήλ και Μιχαήλ.
- Το νοσοκομείο-γηροκομείο (1572), σπουδαίο κι αυτό από αρχιτεκτονική άποψη κτίριο, με την περίφημη πλινθόκτιστη οροφή του ισογείου του, με κεντρικό θόλο που στηρίζεται σε 4 κίονες, και με 8 πλευρικά σταυρολίθια.

ΑΛΛΑ ΚΤΙΣΜΑΤΑ

- Τρία παλιά παρεκκλήσια :
 - Του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου (1682). Είναι μικρός μονόχωρος ναός, θολοσκέπαστος, με τρίριχτη εξωτερικά στέγη, δίπλα στο ιερό του καθολικού.
 - Την Ισαποστόλων Κων/νου και Ελένης (1789). Και αυτός είναι μικρός μονόχωρος ναός με ωραίο τρούλο, προσαρμοσμένο μορφολογικά στον επιβλητικό τρούλο του καθολικού. Βρίσκεται πολύ κοντά σ' αυτό.
 - Της Κυρίας Θεοτόκου. Βρίσκεται στο σπήλαιο όπου ασκήτευε ο κτήτορας της μονής όσιος Αθανάσιος.
- Και τέλος ένα νεότερο παρεκκλήσι: του Αγίου Νεκταρίου, με άριστης τέχνης σύγχρονες τοιχογραφίες. Βρίσκεται στο ισόγειο της ανακαινισμένης βορειοδυτικής πτέρυγας των κελιών.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

- Η βιβλιοθήκη του μοναστηριού είναι από τις πιο πλούσιες και αξιόλογες μοναστηριακές βιβλιοθήκες. Παρά τις αντίξοες ιστορικές συγκυρίες οι μοναχοί διαφύλαξαν με ευλάβεια και διέσωσαν μέχρι σήμερα τους ανεκτίμητους θησαυρούς του μοναστηριού τους : χειρόγραφους κώδικες, έγγραφα και σπάνια έντυπα.
- Η συστηματική καταγραφή των χειρογράφων και εγγράφων της μονής από τον Νικόλαο Βέη (1908-1909) σε σύγκριση με τα σημερινά δεδομένα δείχνει ότι οι απώλειες, ευτυχώς, υπήρξαν πολύ λίγες και ασήμαντες.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

- Χειρόγραφα.
 - Στο μοναστήρι ανήκουν σήμερα 640 χειρόγραφα από 1200 συνολικά των μετεωρίτικων μοναστηριών. Χρονολογικά καλύπτουν 10 περίπου αιώνες πνευματικής παραγωγής (9ος-19ος αι.). Το περιεχόμενό τους είναι ποικίλο. Βασικά είναι θεολογικό και εκκλησιαστικό : λειτουργικά βιβλία, η Αγία Γραφή, πατερικά κείμενα, βίοι και μαρτύρια αγίων, απολογητικά, ασκητικά, παραινετικά κ.α. Υπάρχουν όμως και χειρόγραφα της λεγόμενης «Θύραθεν παιδείας», δηλ. κείμενα αρχαίων συγγραφέων, καθώς και νεότερα κείμενα φιλοσοφικά, γραμματικά, αλχημείας, χρονικογραφικά κ.α.

- Έγγραφα.

- Είναι βυζαντινά, μεταβυζαντινά και νεότερα. Πρόκειται για χρυσόβουλα, μητροπολιτικά έγγραφα, πατριαρχικά σιγίλια κ.α. Αποτελούν σπουδαία κειμήλια και πολύτιμα ιστορικά ντοκουμέντα. Αναφέρουμε ενδεικτικά το χρυσόβουλο του βυζαντινού αυτοκράτορα Ανδρόνικου Γ Παλαιολόγου (1336), το χρυσόβουλο του Στέφανου Δουσάν (1348) και τα δύο χρυσόβουλα του βασιλιά Συμεών Ούρεση Παλαιολόγου, πατέρα του δεύτερου κτίτορα της μονής Ιωάσαφ (1359 κ' 1366).

- Έντυπα

- Όπως και με τα χειρόγραφα, έτσι κι εδώ ένα μεγάλο μέρος των εντύπων είναι λειτουργικά βιβλία, αρκετά από τα οποία δυσεύρετες εκδόσεις Βενετίας. Υπάρχουν επίσης και αρκετά αρχέτυπα κλασικών Ελλήνων συγγραφέων (πάλι εκδόσεις Βενετίας), καθώς και γραμματικών έργων. Έχουμε ακόμα και τη σπάνια έκδοση του Λεξικού του Σουΐδα (Σούδα) από το Δημήτριο Χαλκοκονδύλη το 1499 στο Μιλάνο.

Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

- Έχουν παλαιογραφική σημασία, αφού μπορεί κανείς να παρακολουθήσει σ' αυτά και να μελετήσει την εξέλιξη της γραφής μέσα στους αιώνες. Φαίνεται ότι κατά τον 16ο και 17ο αι. λειτουργούσε στο μοναστήρι συστηματικό βιβλιογραφικό εργαστήριο με έμπειρους καλλιγράφους και γραφείς κωδίκων.
- Πολλά χειρόγραφα αποτελούν και αξιόλογα έργα τέχνης. Είναι πλούσια διακοσμημένα με εντυπωσιακές μικρογραφίες, πολύχρωμα επίτιπλα, πρωτογράμματα και άλλα διακοσμητικά μοτίβα.

ΕΡΓΑ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗΣ

- Αριστουργήματα ξυλογλυπτικής, που προκαλούν τον θαυμασμό του επισκέπτη, αποτελούν :
 - Το ξύλινο τέμπλο του κυρίως ναού του καθολικού (1791) και τα έξι προσκυνητάρια που υπάρχουν σ' αυτόν και στον νάρθηκα. Είναι όλα επιχρυσωμένα και έχουν ποικιλία στη διακόσμησή τους: φύλλα, άνθη, σταφύλια, ρόδακες, Άγγελοι, πτηνά, λιοντάρια, δράκοντες κ.ά.
 - Το ξύλινο τέμπλο του παρεκκλησίου των Αγίων Κων/νου και Ελένης και του Τιμίου Προδρόμου. Δεν είναι επιχρυσωμένα αλλά πλούσια διακοσμημένα.
 - Παλιό ξύλινο προσκυνητάρι και δύο ξύλινα αναλόγια του κυρίως ναού, πλούσια διακοσμημένα με ένθετες παραστάσεις από φίλντισι (ελεφαντόδοντο).

- Ο δεσποτικός θρόνος του κυρίως ναού, πλούσια και αυτός διακοσμημένος, όπως το τέμπλο, με ένθετες παραστάσεις από φίλντισι και μάρμαρο. Η οροφή του θόλου μιμείται τον ουρανό και είναι γεμάτη από φίλντισένια αστέρια.
- Τέλος, οι τρεις ξύλινοι σταυροί του ιεροδιακόνου Δανιήλ (αρχές του 16ου αι.), θαύμα υπομονής και επιδεξιότητας. Οι δύο σταυροί έχουν το όνομα του Δανιήλ, ενώ ο τρίτος αποδίδεται σ' αυτόν. Και οι τρεις σταυροί έχουν την ίδια λεπτή κατεργασία, τις ίδιες περίπου παραστάσεις και αποτελούν πραγματικά αριστουργήματα ξυλογλυπτικής και μικροτεχνίας.

ΧΡΥΣΟΚΕΝΤΗΤΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ

- Πλούσια και πολύ αξιόλογη είναι και η συλλογή χρυσοκέντητων υφασμάτων που φυλάγονται στο μοναστήρι. Ανάμεσα στα άλλα ξεχωρίζουν :
 - Χρυσοκέντητη ποδιά-κάλυμμα αγίας Τραπέζης (14^{ος} αι.), χρυσοκέντητοι αέρες σε πορφυρό χρώμα, χρυσοκέντητοι σταυροί από ωμοφόριο, επιμάνικα, επιτραχήλια (14^{ος}-15^{ος} αι.) και ενεπίγραφη ζώνη του 1794 του επισκόπου Σταγών Παϊσίου του Κλεινοβίτη.
 - Ξεχωριστή σημασία για την ιστορία του μοναστηριού έχει και η χρυσοποίκιλτη και χρυσοκέντητη, πάνω σε βελούδο, μήτρα του ηγουμένου Συμεών (μέσα 16^{ου} αι.).
 - Ιδιαίτερος λόγος αξίζει να γίνει για τους δύο χρυσοκέντητους επιτάφιους. Ο πρώτος είναι του 14^{ου} αι., κεντημένος σε πορφυρό ύφασμα και έχει διαστάσεις 1,70 m με 1,16 m. Ο δεύτερος επιτάφιος είναι του 1620-1621, κεντημένος σε πράσινο ύφασμα και έχει διαστάσεις 0,98 m με 0,75 m.

ΕΡΓΑ ΑΡΓΥΡΟΧΟΪΑΣ

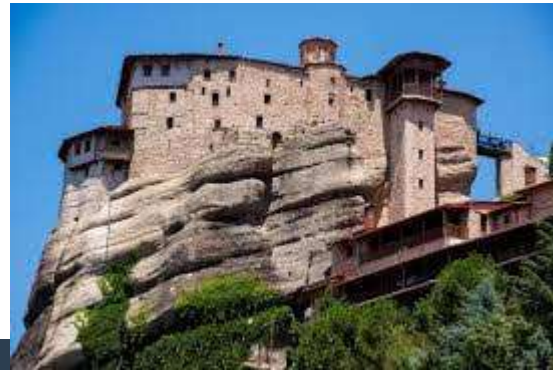
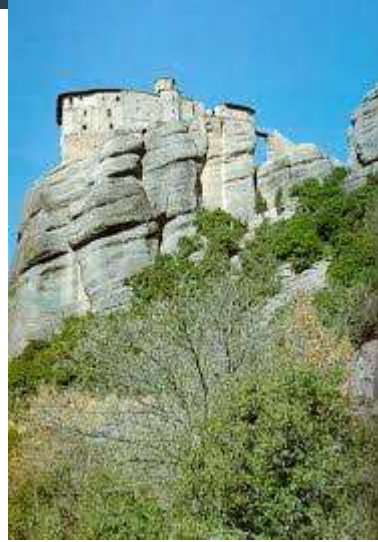
- Είναι αποκλειστικά σχεδόν λειψανοθήκες, αφού το μοναστήρι φυλάγει ως ιερά σεβάσματα τα τίμια λείψανα πολλών και σπουδαίων αγίων της Εκκλησίας μας. Τα έργα αργυροχοΐας χρονολογούνται σε διάφορες εποχές (16^{ος}-19^{ος} αι.) και φέρουν διάφορες παραστάσεις αγίων και άλλα διακοσμητικά θέματα.
- Ιδιαίτερη σημασία για το μοναστήρι έχουν οι κάρες των οσίων κτητόρων του, που φυλάγονται μέσα σε αργυρές και πλούσια διακοσμημένες λειψανοθήκες. Βρίσκονται στον νάρθηκα του καθολικού πάνω από τον τάφο τους. Από τις άλλες αργυρές λειψανοθήκες αναφέρουμε αυτή της κάρας του αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος (1614), της κάρας του αγίου Ιωάννου της Κλίμακος (1617), τη θήκη λειψάνου του αγίου Ανδρέα Κρήτης (1760) και τη θήκη λειψάνου του χεριού του Μεγάλου Βασιλείου.

ΜΟΝΗ ΡΟΥΣΑΝΟΥ

ΜΟΝΗ ΡΟΥΣΑΝΟΥ

Η ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΑ ΤΟΥ ΒΡΑΧΟΥ

- Ο βράχος πάνω στον οποίο κτίστηκε το μοναστήρι είναι κατακόρυφος, απότομος και στενός.
- Το μοναστήρι καλύπτει ολόκληρο το πλάτωμα της κορυφής του βράχου , του οποίου φαίνεται σαν φυσική απόληξη.
- Τη σημερινή οικοδομική του μορφή την πήρε κατά την τρίτη δεκαετία του 16^{ου} αι.

Η ΜΟΝΗ

- Η μονή αποτελείται από ένα τριώροφο συγκρότημα με το καθολικό και κελιά στο ισόγειο και με δωμάτια υποδοχής, το αρχονταρίκι, την έκθεση, άλλα κελιά και βοηθητικούς χώρους στους ορόφους. Τελευταία στη βάση του βράχου έχουν κτιστεί χώροι για άλλες χρήσεις (εργαστήρια, βιβλιοθήκη κ.α).

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Η ιστορία του μοναστηριού χάνεται μέσα στην παράδοση. Η χρονολογία 1288 δεν αποδεικνύεται ιστορικά. Καποίες πληροφορίες, αναφέρουν ότι το μοναστήρι ιδρύθηκε το 1388 από τους ιερομόναχους Νικόδημο και Βενέδικτο. Δεν γνωρίζουμε την εξέλιξη του μοναστηριού στα μετέπειτα χρόνια. Όμως τους δύο τελευταίους αιώνες παρατηρήθηκε μία σταδιακή παρακμή μέχρι το 1940. Οι μοναχοί και τελευταία οι μοναχές κατέβαλαν προσπάθειες να διατηρηθεί σε λειτουργία. Στη διάρκεια της Κατοχής λεηλατήθηκε. Κατά τη δεκαετία του 1980 η μονή Ρουσάνου αναστηλώθηκε και ανακαινίσθηκε ριζικά από την Αρχαιολογική Υπηρεσία της περιοχής. Σήμερα λειτουργεί ως γυναικείο μοναστήρι.

• ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

- Δεν γνωρίζουμε πού οφείλει την ονομασία του αυτή το μοναστήρι, παρά το γεγονός ότι το καθολικό είναι της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος και η μονή είναι γνωστή ως της Αγίας Βαρβάρας. το όνομα να το πήρε από παλιό ασκητή που είχε εγκαταβιώσει πάνω στον βράχο και λεγόταν Ρουσάνος. Άλλη εκδοχή είναι ότι κτίστηκε από δύο Ρώσους μοναχούς (Russa-νη=Ρουσάνη).

Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΜΟΝΗ

Οι πρώτοι μοναχοί αναρριχήθηκαν. Αργότερα η ανάβαση γινόταν με ανεμόσκαλες και δίχτυ. Ειδικά η ανάβαση κρατούσε περίπου 30 λεπτά και ήταν πολύ δύσκολη.

Σήμερα γίνεται άνετα με σκαλοπάτια από τσιμέντο και δύο μικρές στερεές γέφυρες, που κατασκευάστηκαν το 1930 και αντικατέστησαν την ξύλινη γέφυρα που έγινε το 1868.

ΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ

Δε γνωρίζουμε πόσους μοναχούς φιλοξενούσε παλιά το μοναστήρι. Επί 20 σχεδόν χρόνια και μέχρι το 1971 που πέθανε κρατούσε ανοιχτό το μοναστήρι η γερόντισσα Ευσεβία από το Καστράκι.

Με τη βοήθεια πιστών έκανε επισκευαστικές εργασίες στο μοναστήρι και φρόντισε για την ύδρευσή του.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ

- Ο ναός είναι μικρός και κομψός, που λόγω ιδιομορφίας του βράχου.
- Είναι αγιορείτικου τύπου, σταυροειδής δικιόνιος, με τρούλο στο κέντρο και τις δύο πλευρικές κόγχες, την ψαλτών, δεξιά και αριστερά.
- Ο τρούλος είναι πολυγωνικός με μονόλοβα παράθυρα και δεσπόζει με το ύψος του σε όλο το όμορφο μοναστηριακό συγκρότημα.
- Ο νάρθηκας είναι σκεπασμένος με θόλο και γεμάτος με βυζαντινές αγιογραφίες σε καλή κατάσταση.

ΑΓΙΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ

- Οι τοιχογραφίες τεχνοτροπικά
- ανήκουν στην Κρητική σχολή.
- Είναι του Τζώρτζη, μαθητή του Θεοφάνη Στρελίτζα από την Κρήτη, χωρίς όμως να έχουν την υπογραφή του.
- Εντυπωσιακή στον νάρθηκα είναι η πολυπρόσωπη σύνθεση της Δευτέρας Παρουσίας και της Κρίσεως.
- Επίσης εντυπωσιακές είναι οι παραστάσεις των στυλιτών και των ερημιτών και οι σκηνές από τα μαρτύρια των αγίων.
- Στον κυρίως ναό ξεχωρίζουν η πολυπρόσωπη παράσταση της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, η Αγία Βαρβάρα, η Ανάσταση και η Μεταμόρφωση του Χριστού και οι μορφές των μεγάλων μελωδών της εκκλησίας, του αγίου Κοσμά και του αγίου Ιωάννη του Δαμασκηνού.

ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

Τον 16^ο αι. πρέπει να λειτούργησε εδώ στην Ιερά Μονή Ρουσάνου ένα εργαστήριο αντιγραφής χειρογράφων, με επικεφαλής τον γνωστό κωδικογράφο, τον ρουσανίτη ιερομόναχο Παρθένιο γύρω στα 1565. Από αυτά δεν σώζονται πολλά, περίπου 50, γιατί το μοναστήρι λεηλατήθηκε πολλές φορές κατά καιρούς από αλλόθρησκους εισβολείς και άγνωστους κακοποιούς. Όσα σώθηκαν φυλάγονται σήμερα στο μοναστήρι του Αγίου Στεφάνου.

ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΕΔΡΑΣΑΝ ΑΠΕΙΛΗΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

- Ο πρώτος παράγοντας που επέδρασε απειλητικά στην ύπαρξη του μοναστηρίου ήταν η περίοδος της Τουρκοκρατίας και των δύο τελευταίων μεγάλων πολέμων.
- Ο δεύτερος παράγοντας που επιδρά απειλητικά στις τοιχογραφίες του καθολικού είναι η υγρασία από τα χνώτα των ανθρώπων που καθημερινά επισκέπτονται το μοναστήρι. Στον τρούλο ο Παντοκράτορας έχει υποστεί φθορές από την υγρασία.

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΩΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Το μοναστήρι χρησίμευσε ως καταφύγιο κα άσυλο κατατρεγμένων ατόμων κατά τη διάρκεια των ιστορικών περιπετειών του Έθνους
- Έτσι το 1757 κατέφυγαν στη μονή πολλοί Τρικαλινοί, για να γλιτώσουν από την καταδίωξη του Τούρκου πασά της περιοχής
- Και μετά τον ατυχή Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897 πολλές οικογένειες της Καλαμπάκας και του Καστρακίου ζήτησαν άσυλο και βρήκαν θαλπωρή και ασφάλεια κάτω από τη φιλόξενη στέγη του μοναστηριού.

